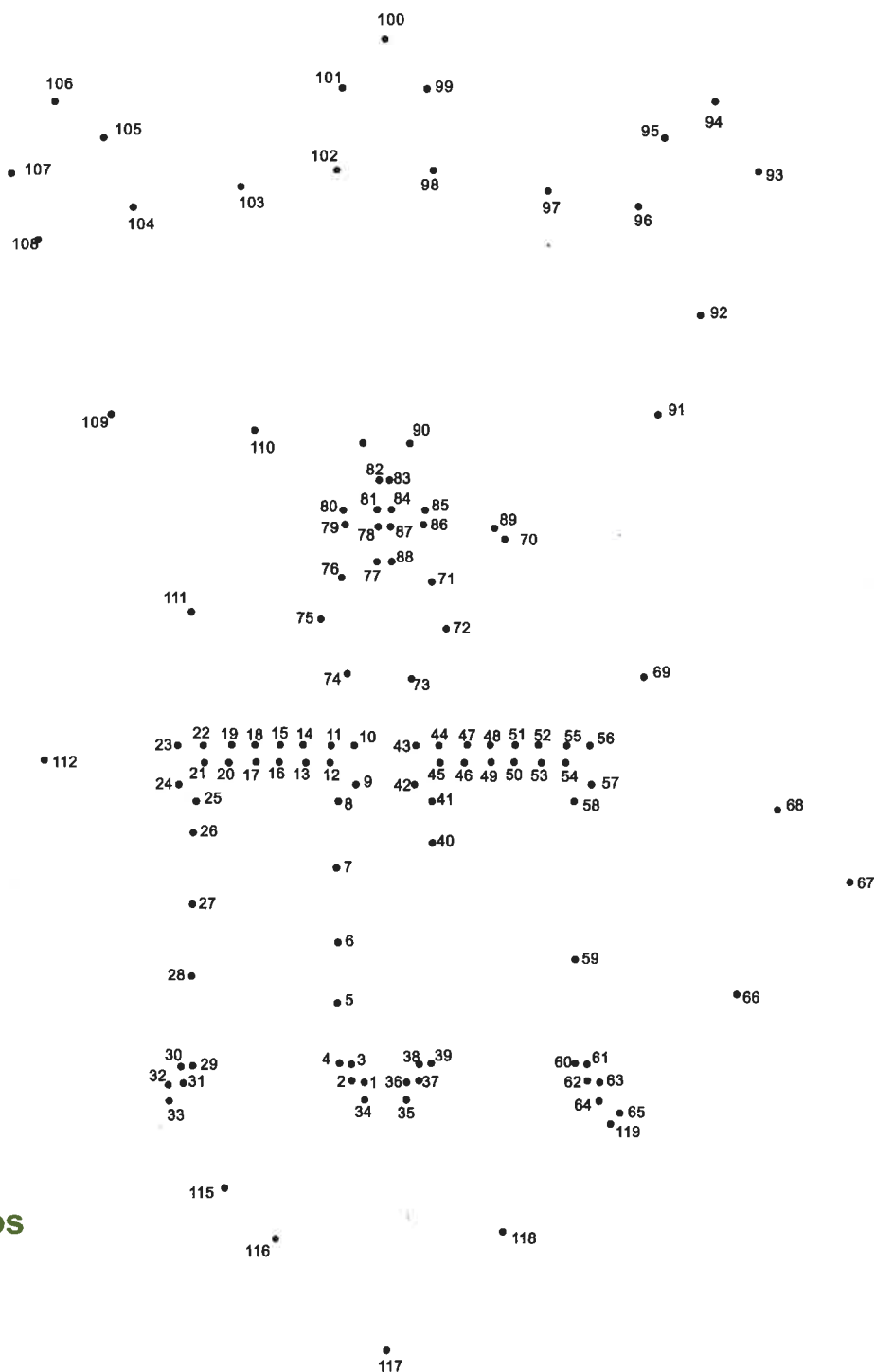

El bolló de Torrebesses

novembre 2009

uneix els números
i et sortirà...

L'editorial

En aquesta edició hem pogut veure el naixement de dues noves seccions corresponents a la creació de la Penya del Barça i a la recuperació de les construccions de Pedra Seca. Aquestes dues columnes contribuiran una vegada més a ampliar el nombre de pàgines del nostre butlletí informatiu. Per aquesta raó, el Consell de Redacció està molt orgullós i premia a totes aquelles persones que han volgut col·laborar amb el seu granet de sorra el teixit cultural del nostre poble. Els vostres articles han facilitat i han fet possible uns dels

objectius que ens havíem fixat des dels inicis, fer del Bolló la vostra revista. Penseu que amb la vostra participació com lectors/es i/o potenciadors/es de la cultura del poble ajudeu a fer d'un poble tan petit una vila gran i rica. Una Torrebesses activa, projectada al futur, que sempre respecta i admira el seu passat. És per això que volem sumar-nos a la iniciativa que tingué origen a Arenys de Munt i que properament tindrà continuïtat en més de 80 pobles del nostre país. Ens referim a les consultes per la independència, tot un exemple de

participació, democràcia i llibertat. Proponem aquesta idea perquè creiem que molts de vosaltres compartiu aquests valors i perquè creiem que els petits pobles de les Terres de ponent no podem quedar al marge de tot allò que succeeix a la resta del país, sinó que n'hem de ser part activa. Penseu que aquesta és una oportunitat com a persones de dir la vostra. Properament convocarem una reunió oberta a totes les persones i entitats interessades a impulsar aquesta iniciativa.

L'equip

Consell de redacció:

Raquel Farré, Eunís Font,
Albert Vilà

Capçalera, vinyeta i passatemps:

Artur Ribes

Maquetació:

Aurembiaix Cases

Amb la col·laboració de l'Ajuntament de Torrebesses i amb la participació lliure de tot el veïnat.

E-mail:

elbollodetorrebesses@hotmail.com

Dipòsit Legal: L-132-2008

NOTA

El Consell de Redacció del Bolló de Torrebesses es reserva el dret de publicar articles o cartes d'opinió firmats amb pseudònims o com a anònims sempre i quan arribin degudament identificats amb nom, cognoms i DNI al correu electrònic de la publicació.

el sumari

p2 l'editorial, fe d'errades

p3 l'ajuntament informa, l'opinió

p4 ampa, fem salut

p5 jubilats, teatre

p6 primavera cultural

p7 joves

p8 dones, el reportatge

p10 festa major

p11 vinyeta

p12 l'hemeroteca, l'article

p14 efemèrides, horaris

p15 penya barcelonista

p16 passatemps

fe d'errades

En l'anterior número del Bolló vam incloure un article titulat *Sobre les incautacions de diners realitzades pel govern franquista*. On us parlàvem d'una entitat que lluita política i jurídicament perquè es reconeixin els vals com a fons dipositats i perquè es torni a les persones que van patir aquestes incautacions els seus diners en el valor actual.

Per un error de maquetació no vam incloure les seves dades.

Són les següents:

Associació de Perjudicats per la Incautació del Govern Franquista (APIGF)

Hotel d'Entitats de Gràcia

C/ Providència, 42

08024 Barcelona

Correu electrònic:

apigf@yahoo.es

Telèfons:

Lídia - 93 865 72 97

Maria - 93 833 16 31

L'ajuntament informa ...

Ja som a la tardor i teniu a les vostres mans un nou Bolló. Per tant, cal agrair a tot el consell de redacció l'esforç que realitza per poder portar a terme aquesta revista.

Com heu pogut veure, s'està acabant la plaça de la Vileta, havent recuperat unes sitges dels segle XVIII i deixat la pedra com la volíem tots. També hem ampliat l'espai públic fent un mirador.

Per altra banda, des de l'ajuntament hem signat un conveni amb l'empresa Enel-Unión Fenosa per la possible instal·lació d'un o dos parcs eòlics al terme municipal. De moment instal·laran dues torres de medicació i en funció de la quantitat de vent es procedirà a la realització dels parcs.

Durant aquest dies s'està acabant l'arranjament del cementiri, tot realitzant unes voreres i endreçant els nínxols més antics del recinte. Això ho hem fet gràcies a una subvenció de la Diputació.

També cal dir que ens ha arribat l'ajuda per la realització del Centre d'Interpretació de la Pedra Seca de part del programa europeu Feder. Aquest programa ens donarà 100.000 euros i la resta els posarà la Generalitat de Catalunya mitjançant Arquitectura i Paisatge. El projecte ens el pagarà el Consell Comarcal del Segrià i ja està en marxa.

Des de la Diputació ens confirmen que l'enllaç de Torrebesses fins a la carretera C-12 el faran quan canviïn l'accés al poble, eliminant la rotonda i fent uns passos subterranis. En aquest moment estan fent la redacció del projecte.

Hem sol·licitat a l'Agència Catalana de l'Aigua la realització d'una depuradora per tal de substituir la fossa sèptica. Estem en el programa i possiblement ens la realitzaran abans del 2012.

Durant aquest dies s'han començat les tasques per l'asfaltat del camí de Sant Roc fins a l'ermita. Demanem paciència al veïns per les molèsties que els pot ocasionar la realització de l'obra.

Finalment, dir-vos que aviat començarem les obres de substitució de la xarxa d'aigua corrent i claugueram del tram del carrer Portal que va de cal Gili fins l'encreuament amb el carrer Major.

En el terreny cultural, fer referència a les jornades de Cant Coral que va tenir lloc el dia 10 d'octubre i l'adhesió a les vesprades teatrals que tindran el protagonisme al nostre municipi el dia 24 d'octubre. Per últim, volem agrair als veïns de la plaça la Vileta i en especial, a Pepita Ibars tot l'esforç i la dedicació a tenir cura de l'entorn enjardinat durant tots aquests anys.

L'opinió

Els moments importants

Hi ha moments a la vida de tot col·lectiu, digues-li poble digues-li país, en què més o menys tothom sap, o intueix, que seran importants. El 13 de setembre passat, a Arenys de Munt, no se sabia ben bé en què consistia la rellevància d'aquella primera consulta, però tothom era perfectament conscient que allò era important. No en va, hi havia cues per votar, milers de visitants d'arreu que signaven el llibre de visites per deixar-hi constància de la seva presència, que es feien fotos a la riera, en definitiva, que lluïen cara de felicitat.

Repetir aquell ambient a les Borges, o a qualsevol altre poble, és impensable, perquè hi havia molts factors que ho van fer únic, però sí que cada procés de cada

poble tindrà la seva importància, perquè és entre tots que contribuirem a fer històrica una jornada.

No és vinculant, no té cap transcendència, és un passatemps, diran alguns. I tenen raó, no proclamarem cap independència si guanya el sí, però de passatemps res de res. Haurem dut a terme un exercici de democràcia, d'autorganització i de participació ciutadana com segurament mai s'ha vist, ens haurem unit gent molt diversa i haurem treballat colze a colze per una sola causa. Quan ha passat això als nostres pobles? O quant temps fa que no passa?

Doncs aquest exercici mai és en va, practicar la democràcia mai és en va, fomentar la participació

mai és en va. Deixar hores per possibilitar que els ciutadans de totes les condicions diguin la seva mai pot ser en va. No seran hores perdudes, seran hores invertides. Pel futur del país, sí, però també per la salut democràtica dels nostres pobles.

I això quedarà, com va quedar a Arenys. Quedarà a les Borges, quedarà a Arbeca, quedarà a Juneda, quedarà a Fullea, quedarà a l'Albi, quedarà a Torrebesses, quedarà gravat a la memòria dels centenars de persones que aquests dies s'estan reunint i s'estan organitzant a tots els racons del país per una sola causa: el dret de decidir. De decidir el que sigui, però de decidir. I quan un decideix sap que és un moment important.

Sempre a punt!

A part de totes les activitats que apareixen als dos reportatges de la Primavera cultural i de la Festa Major, l'AMPA ha organitzat altres actes destinats, per una banda, a recollir més fons per tenir un espai on tota la mainada pugui gaudir d'una estona de joc i per l'altra, a sensibilitzar grans i petits i fer-los un xic més solidaris.

Per tal de poder finançar el parc infantil ubicat a la zona poliesportiva del poble es feu un *rastr*e a partir de material dut per la gent del poble. Recordem que actes com la venda de flors o el *guateque* foren els que també varen ajudar a comprar el parc infantil. El dia 19 de juliol en motiu del dia Mundial de l'esclerosi múltiple s'organitzà les activitats de la jornada Mulla't. La venda d'articles de merxandatge i els jocs aquàtics amenitzaren la festa que se celebrà a la piscina municipal.

fem salut

Després de l'estiu i les menjades copioses i els excessos, volem dedicar la nostra secció d'aquest número a prevenir possibles abusos que puguin desembocar en una mala experiència.

Què es pot demanar en un restaurant quan és té diabetis?

Menjar bé és un pas important per mantenir l'equilibri de la glucosa (sucre) a la sang. Es pot menjar de forma sana en un restaurant si és conscient del que se demana. El pla d'alimentació permetrà escollir al diabètic entre molts aliments saludables.

Suggeriments:

Escollir aliments rostits, al vapor, a la brasa o al forn i no pas fregits, saltejats o empanats.

Demanar les salses i els condiments a part.

No intentar acabar-se tot el que hi ha al plat. Menjar allò que un menja de costum i emportar-se la resta a casa, si es pot.

Opcions a l'hora d'escollir restaurant:

Restaurant de menjar ràpid

Amanida de verdures amb poc oli

Entrepà de pollastre rostit, al forn o la brasa

Patates al forn, pasta o llegums amb verdures o enciams

Entrepà de gall d'indi

Restaurant de carns

Carn magra rostida a la brasa

Pollastre rostit o al forn (sense pell)

Patates al forn amb verdures o herbes

Verdures al vapor o amanida

Restaurant de peix

Qualsevol peix blanc o blau al forn, a la planxa o bullit

Patates al forn, pasta o llegums amb verdures o herbes

Verdures al vapor o amanida

Viure de caçons

Era viure de cançons
 Com es passava en cert temps
 Un cordill als pantalons
 I prou estàvem contents.
 Després de fer la sembrada
 Si el temps era generós
 A Déu l'encomanaven
 I que ell hi posés adob.
 Es que en aquell temps les vaques
 No es solien engreixar
 Perquè sempre pasturaven
 En el camp sense adobar.
 Les collites poc venien
 Per alimentar les cases
 I amb els marrecs que hi havien
 Els mals de cap mai faltaven
 Ja es cuidaven nostres pares
 Que no faltés la collita
 I encara que no resaven
 La collita prou venia.
 I si viure era ben vist
 En aquell temps de cançons
 Avui tothom està trist
 Quan portem els cinturons.
 De cançons prou en teníem
 Amb famílies tan nombroses
 I no totes d'alegria
 No ponien tant les rosses.
 Els vestits mai es llençaven
 Que altres darrera venien
 I molts d'ells s'aprofitaven
 Sense estar fets a mida.
 I no diem d'anar a l'escola
 I d'això quan en teníem
 No anaven igual de roba
 Cadascú la que tenia.
 Dels llibres ja ni en parlem
 Que també pocs en teníem
 Sols belluguessin de vells
 Per tots els germans servien.
 I que déu ens ajudés
 Quan les coses mal anaven
 I el matxo no s'esquixés
 Que arruïnava la casa
 Si es moria un infant
 Poca importància tenia
 Però si era l'animal
 La casa ja no en sortia
 Era així com es vivia
 En un temps no molt llunyà
 Que encara adob no teníem
 Quan teníem que sembrar.

El passat dia 16 d'agost, la Llar de Jubilats va celebrar el dia del seu patró Sant Roc. La festa va consistir en un dinar de germanor amb l'assistència d'uns 75 socis/es i havent dinat es va fer la fi de festa consistent en una cantada d'havaneres amenitzada pel conjunt Terra Ferma.

teatre

Un any més comencen les Vesprades Teatral amb el VI Circuit comarcal de teatre amateur del Segrià. Aquest any hem tingut l'honor de participar en la inauguració a casa dels/les nostres veïns/es de Sarroca, representant l'obra *No ho diguis a ningú* de Ricard Bonmatí, que ja portàvem l'any passat. De moment, és la que també representarem a la propera actuació que serà a Alcanó el dia 25 d'octubre.

Esperem ben aviat poder oferir una nova obra, que com sempre estrenarem al nostre poble i per als nostres veïns i veïnes.

vesprades teatrals 09

VI Circuit Comarcal de Teatre Amateur del Segrià

SARRICENA DE LLEIDA INAUGURACIÓ	Dissabte 3 OCTUBRE	Sala del Casal Municipal 19.00 h	Torrebesses Teatre	Maribel i l'extranya família, de Miguel Miura
GIMENELL I PLA DE LA FONT	Diumenge 4 OCTUBRE	Local Social 19.00 h	ARCA (Almacelles)	L'Hostalera
BENAVENT DE SEGRIÀ	Dissabte 10 OCTUBRE	Casa de la Vila 19.00 h	L'Espiga de Llardecans	Volem fer Teatre, adaptació de Isaac Baró
VILANOVA DE LA BARCA	Dissabte 17 OCTUBRE	Poliesportiu Municipal 21.30 h	Lo Treato. Grup de Teatre Bell-Camp (Alguaire)	Diner (molt) negre, de Finy Cooney
TORREFARRERA	Dissabte 24 OCTUBRE	Local Social de l'Ajuntament. 19.00h	Grup de Teatre 4 Forques (Alcoetge)	TV Guerra
TORREBESSES	Dissabte 24 OCTUBRE	Sala de Baix de l'Ajuntament 20.00 h	ARCA (Almacelles)	L'Hostalera
VILANOVA DE SEGRIÀ	Diumenge 25 OCTUBRE	Sala d'Actes de l'Ajuntament 18.00 h	L'Espiga de Llardecans	Volem fer Teatre, adaptació de Isaac Baró
ALCANÓ	Diumenge 25 OCTUBRE	Sala Polivalent 19.00 h	Torrebesses Teatre	Maribel i l'extranya família, de Miguel Miura
ALCALÀ	Diumenge 1 NOVEMBRE	Sala de la Unió Recreativa 18.00 h	Els Pic i Pala (Alfés)	Clàssics de l'humor, de Jaume Jové
ALMACELLES	Dissabte 7 NOVEMBRE	Sala Arca 22.00 h	Grup de Teatre l'Acudit d'Alfarràs	Mamma Mia!
ALFÉS	Dissabte 7 NOVEMBRE	Sala del Ball 18.30 h	Lo Treato. Grup de teatre Bell-Camp (Alguaire)	Diner (molt) negre, de Ray Cooney
ROSSELLÓ	Diumenge 8 NOVEMBRE	Casal Rossellonés 19.00 h	Grup de Teatre l'Acudit d'Alfarràs	Mamma Mia!
ALMENAR	Dissabte 14 NOVEMBRE	Local Social 19.00 h	La Barca Teatre (Vilanova de la Barca)	La Importància de Ser Frank
TORRES DE SEGRIÀ	Dissabte 14 NOVEMBRE	Poliesportiu 18.00 h	Grup de Teatre 4 Forques (Alcoetge)	TV Guerra
ALBATARRIC	Diumenge 15 NOVEMBRE	Casal Cultural 17.30 h	Monti-Teatre (Montoliu)	El Gran Minuet, de Victor Ruiz Hiriarte
MONTOIU DE LLEIDA	Diumenge 15 NOVEMBRE	Sala del Ball 18.00 h	Grup de Teatre Torrefarrera	A l'armari i al llit al primer crit
ALGUAIRE	Dissabte 21 NOVEMBRE	Esbart Alguairenc Bell-Camp 21.30 h	Grup de Teatre Rialla de Germanor (Almenar)	Quin embolic de matrimoni
PUNGVERD DE LLEIDA	Diumenge 22 NOVEMBRE	La Llar Social 18.00 h	Monti-Teatre (Montoliu)	El Gran Minuet de Victor Ruiz Hiriarte
ARTESA DE LLEIDA	Dissabte 28 NOVEMBRE	Sala de la Llar del Poble 19.00 h	Grup de Teatre Rialla de Germanor (Almenar)	Quin embolic de matrimoni
SURDENYÀ	Diumenge 29 NOVEMBRE	Sala del Ball 19.00 h	Grup de Teatre Torrefarrera	A l'armari i al llit al primer crit
ALPICAT	Dissabte 5 DESEMBRE	Sala la Unió 19.00 h	La Barca Teatre (Vilanova de la Barca)	La Importància de Ser Frank
COPIRING	Dissabte 12 DESEMBRE	Sala Colisseum 21.00 h	Els Pic i Pala (Alfés)	Clàssics de l'humor, de Jaume Jové
BENAVENT DE SEGRIÀ CLOENDA	Diumenge 13 DESEMBRE	Casa de La Vila 18.30 h	Festuc Teatre	El Malalt Imaginari

primavera cultural

Seguint amb el format que l'any passat varem encetar, repetim Primavera Cultural. Totes les associacions del poble hi han posat el seu granet de sorra i entre el 18 d'abril i el 16 de maig (gairebé un mes sencer) Torrebesses ha estat un municipi entregat a la cultura.

Per inaugurar-la es feren dos actes dedicats a la música. El primer fou de caire més seriós, el cant coral del cor Xiribec, cantaires vinguts de Sabadell i convidats per la nostra associació de jubilats El segon fou un viatge en el temps als anys 60 i 70 amb una particular festa guateque, on la música, les indumentàries i les fotos més yeyes tornaren a estar de moda per una nit. L'acte el muntaren les mares i els pares.

El dia de Sant Jordi es feu la tradicional venda de roses i llibres com ja és costum als baixos de l'ajuntament. També les nenes i els nens de l'escola de Torrebesses recitaren poemes i feren lectura de contes.

Xerrada sobre prevenció d'accidents de trànsit

Des de l'Institut Guttmann i amb l'Associació de Joves, de rerefons, es feu una xerrada sobre prevenció d'accidents de trànsit. En Ferran de la Casa amb lesió medul·lar irreversible explicà les dificultats del dia a dia i com es desenvolupa una persona que va en cadira de rodes. Previ a la xerrada es passà un vídeo on tres testimonis que han patit accidents de trànsit expliquen la seva experiència. La xerrada causà força impacte i aplegà nombros públic.

Buscant també la sensibilització de les persones torrebessines l'AMPA ens oferí un cop més una jornada sobre Comerç Just, que ens acostà per mitjà del joc i la informació de tríptics la realitat crua del comerç basat en el capital i com aquest enriqueix els rics i desfavoreix els pobres. L'artesanía i els productes naturals foren l'aparador del mercat que acompanyà la jornada.

A nivell mediambiental i tenint en compte la necessitat de recuperació del paisatge de la basseta (antic abocador), les i els més petits del poble ajudats per pares, mares, tiets, tietes, padrines i padrins plantaren un cinquantena de pins.

Els més petits del poble a la plantada de pins

En Josep Preixens i en Mateu Esquerda, veïns de Juncosa i de Granyena i sabedors de la cultura que ens envolta, ens acostaren un altre any a conèixer més a fons el nostre terme. La segona caminada popular, posposada a causa de la pluja, dugué a aquell qui ho desitjà a retrobar-se amb el mas de Janet, el seu forn de pa i el seu pou. Ens ensenyaren no molt lluny d'aquell indret, un embassament d'aigua i un forn de calç i per acabar, la presa que regulava l'aigua que regava els prats adjacents. Tots els assistents gaudirem de l'entrepà de llonganissa que els caçadors els regalaren.

Un dels encants més explotats del nostre poble, l'arquitectura de la pedra seca, també fou motiu per encetar el primer concurs de fotografia d'aquesta temàtica. Els guanyadors s'endugueren quatre premis en metàl·lic i també per gastar en material fotogràfic. L'obra guanyadora del primer premi fou la titulada "De Nit" de Lluïsa Roca i Tena. Les altres obres guardonades han estat: amb el segon premi "Pou de vida" de Laura Lascorz i Fernández; amb el tercer premi "Natura sobre pedra" d'Alba Santacreu i Corrià; i finalment amb el quart premi "Pedra Blanca" de Jordi Guamis Esquirol.

El concurs aplegà 160 fotografies, que foren exposades durant el primer cap de setmana de maig al castell de Torrebesses.

La Mercè Jané decidí obrir el museu del poble per tal de mostrar uns trossos de la història del nostre poble sempre tan grata de tornar a retrobar.

Per la Mare de Déu de Montserrat es féu missa a l'església i per Sant Isidre es féu l'eucaristia a Sant Roc seguida d'un berenar.

Les xerrades foren també presents en la nostra Primavera. La primera ens la oferí en Gonzalo Marion Navasa, metge de poble, el qual explicà fins a quin punt som esclaus de la dieta, influenciats per la publicitat que ens bombardeja constantment i com podem lidiar amb tot plegat. La segona, i també continuant en l'àmbit de la salut, ens la presentà el Dr. Sànchez, Cap del Banc de Sang i Teixits de Lleida, en ella es féu referència al procés de donació de sang i potser això serví d'esquer perquè l'endemà la gent pogués acudir a donar sang a la consulta del metge. Felicitats a tots aquells que ho varen fer i animar els qui no hi varen anar per que l'any vinent el nombre creixi.

En darrer lloc i no amb menys importància, el Bolló obsequià els seus lectors amb l'oportunitat d'escoltar en Josep Manel Busqueta, pastisser i llicenciat en economia, que ens féu una radiografia de la situació actual a nivell econòmic i quin serà el seu probable futur. Acostà a tothom termes que ens ajudaren a entendre per que no hi ha feina i on van a parar els diners, és a dir, perquè estem en període de crisi. La xerrada portava el nom de "Causes, conseqüències i perspectives davant la crisi"

Xerrada del Bolló amb Josep Manel Busqueta

El to seriós s'anà alternant amb els jocs. Es celebrà el campionat de video-consola, on trobaren espais els més petits a primera hora de la tarda i els més grans al vespre. Segons l'organització aquesta edició no hi hagué guanyadors doncs les partides no s'acabaren.

Els campionats segueiren amb el de botifarra que aquest any se celebrà al tancat del Fortunyo i tingué un caràcter més formal. En la inscripció es feia pagar un preu més elevat que en anys passats i el joc transcorria a porta tancada; les partides eren eliminatòries. Una parella forana fou la guanyadora.

També per seguir amb la vessant més lúdica, els joves convertiren la sala de baix de l'ajuntament

en una sala de Bingo, on petits i grans jugaren durant cinc partides cantant línies i bingos. Els premis eren un xoriç i un ampolla de vi negre per línia i un pernil i una ampolla de lambrusco per bingo.

Línia: Lorena Jornet, Jordi Cahelles, Enric Ibars, Pilar Vidal

Bingo: David Gonzàlez, Enric Ibars, Artur Ribes, Enriqueta Casol

Un any més l'Albert Cogul ens meravellà amb les seves delicadeses culinàries i demostrà la seva capacitat per elaborar plats nous amb els ingredients de sempre. El cuiner ens va delectar amb tres àpats: broqueta de sardina, poma, llagostí i nous; amanida d'enciams i perdiu escabexada amb llavors i arròs cremós amb bolets i alfàbrega. Diferents mostres de cada plat es sortejaren entre les associades.

joves

Recentment, des de l'Associació de Joves de Torrebesses, hem comprat un equip de música per tal de facilitar la feina a l'hora d'organitzar activitats que requereixen un equip de so. D'aquesta manera, aconseguim que aquestes activitats tinguin un cost més baix, ja que no fa falta llogar cap equip. Aquest equip es deixarà, únicament, a aquells que pretenguin fer activitats populars públiques i sense ànim de lucre. A més a més, el sol·licitant haurà de firmar un justificació expressant la seva voluntat d'acatar les condicions establertes. Això ens permet portar un control de l'equip tant físic (saber on és i si hi ha desperfectes) o funcional (saber si funciona correctament).

Per tal d'assolir el cost, hem pensat demanar col·laboració a les diverses associacions del poble, com també a l'Ajuntament. Pensem que si entre tots fem un esforç aquest material serà un benefici per a tothom, ja que tots podrem utilitzar-lo.

Instal·lacions

Ivan Flix

AIGUA, LLUM,
CLIMATITZACIÓ, REGS,
ENERGIA RENOVABLE

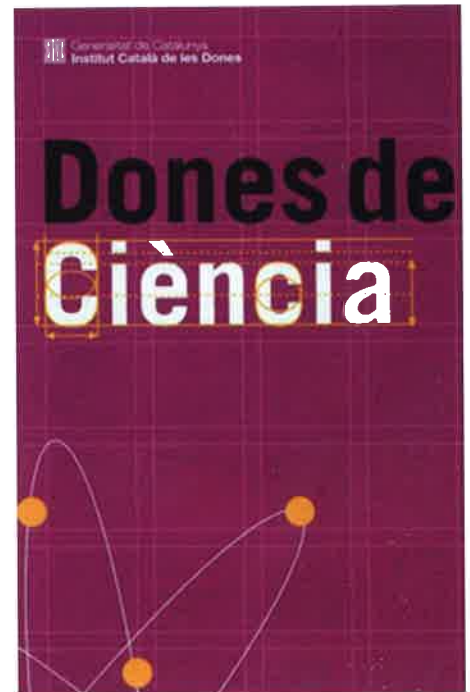
Mail: ivanflix@hotmail.com - ivanflix@gmail.com

c/Major 34
Torrebesses 25176
Tel/fax: 973/126361 - 696047471

dones

Les activitats que hem dut a terme durant aquesta part de l'any han estat molt diverses. Al juny, vam presentar l'exposició de fotos cedida pel Consell Comarcal anomenada "Dones Treballadores del Segrià". Aquesta exposició mostrava les feines que hem fet les dones al llarg dels anys. Per acompanyar aquest acte, vam tenir la col·laboració de dues puntaires, una noia que ens va ensenyar a fer pa i la Montse, amb la recepta i degustació de la ratafia de nous. Al juliol, vam fer el Taller de Música Llatina. Va venir un noi amb

la seva filla i ens va ensenyar diversos tambors. A més a més, ens va fer una breu explicació de la història d'aquests instruments. Amb tambors i altres instruments, vam compondre un ritme entre tots els participants. Per acabar, ens va ensenyar a ballar la cumbia. Ja al mes de setembre, vam tenir l'exposició i la xerrada "Dones de Ciència", ja que aquest any és l'any dedicat a l'astronomia. També vam poder gaudir de la visió de la Lluna, de Júpiter i d'altres constel·lacions a través dels telescopis instal·lats a la plaça.

el reportatge

Construccions rurals de pedra seca

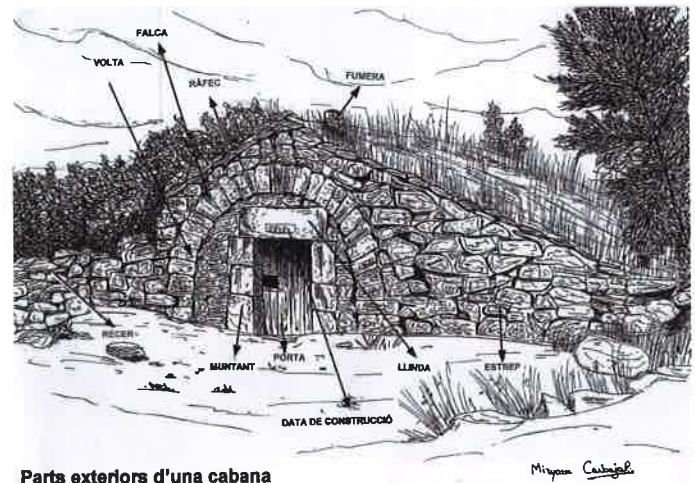
Josep Preixens – Mateu Esquerda

Quan visitem els pobles de la Lleida seca, sobretot els de les Garrigues històriques, a més dels llocs d'interès que ens ofereixen les poblacions, si sortim als afores i provem d'endinsar-nos per les terres de cultiu, trobarem unes construccions de pedra seca totalment integrades al paisatge, tan integrades que moltes vegades sols les identifiquem com una construcció de l'home si ens hi acostem per la part davantera.

Aquestes construccions són: la cabana de volta, l'aljub, els masos, les basses, les cogulles, els forns de calç, les arneres, els aixoplucs, els marges etc. D'aquestes construccions, la més emblemàtica seria la cabana de volta, en trobem amb nou estils diferents de coberta: volta de canó, volta apuntada, volta plana, falsa cúpula, eliminació d'angles, coberta de llosa, coberta d'arc i lloses, coberta d'arc, jàsseres i lloses i coberta de jàsseres i lloses. El tipus de coberta que predomina a les Garrigues històriques és la volta de canó amb un 80% del total.

Les cabanes obrades per la mateixa gent que construïren els marges, que tanta personalitat donen a la nostra comarca, foren pensades per donar aixopluc al pagès i al seu company de fatigues, el mul. Aquestes construccions són molt apreciades per la particularitat de ser fresques a l'estiu i càlides a l'hivern.

Per construir-les es buscava un lloc adient dins la finca amb pedra abundant mirant de no emblar terra de cultiu. En primer lloc, s'aixecaven les parets laterals fins al començament de la volta, més o menys

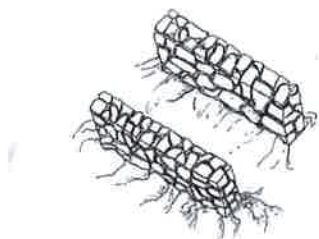
Parts exteriors d'una cabana

un metre d'alçada, i s'omplia l'espai interior amb terra fent el motlle de la cabana. Es començava la volta afegint una filera de pedres alternativament a cada lateral fins arribar a la filera central del sostre, que es feia a mida; a continuació es construïen uns estreps a banda i banda de la cabana per tal de contrarestar l'empenta lateral de la volta.

L'alçada de l'estrep disminuïa conforme s'allunyava de la cabana millorant notablement l'estètica de la construcció.

El següent pas era buidar de terra l'interior de la cabana, col·locant-la al sostre on ben premuda impermeabilitzava l'edifici. Seguidament, es construïa la paret posterior i la davantera i es feia la menjadora, també de pedra, per l'animal de càrrega. Per últim, es coronava l'edifici amb un ràfec de lloses que a

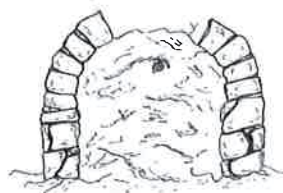
La construcció d'una cabana

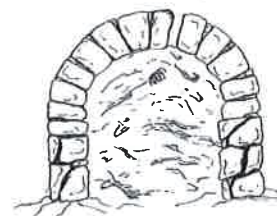
En primer lloc, s'alcaven els parets laterals fins al començament de la volta, d'un metre d'alçada més o menys.

A continuació s'omple l'espai interior de terra fent el motlle de la cabana.

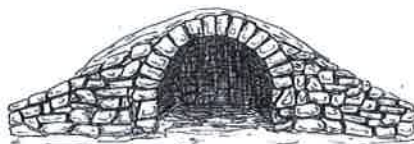
Una vegada acabat el motlle es comença la volta, afegint una filera de pedres alternativament a cada paret.

La filera central del sostre es feia a mida.

Un cop enllestida la volta es construïen uns estreps a banda i banda de la cabana, per tal de contrarestar l'empenta lateral de la volta, l'alçada de l'estrep disminuïa conforme s'allunyava de la cabana, millorant notablement l'estètica de la construcció.

El següent pas era buidar de terra l'interior de la cabana col·locant-la al sostre, on ben premuda impermeabilitzava l'edifici.

Seguidament, es construïa la paret posterior, si calia, ja que en molts casos la cabana es recolzava sobre roca, es feia la menjadora també de pedra i la paret davantera la porta.

Per últim, es coronava l'edifici amb un ràfec de lloses, que a més de protegir la façana de la pluja, donava atractiu al conjunt de la cabana.

més de protegir la façana de la pluja donava atractiu al conjunt de la cabana.

A les cabanes amb coberta de falsa cúpula i planta circular, les pedres a cada volta entren una mica cap a l'interior fins a cobrir-la totalment.

Les cabanes majoritàriament estan encarades en direcció est-sud, cosa que hem de tenir present a l'hora d'anar-les a cercar.

Algunes tenen dormidor, una mena de nínxol excavat al lateral interior de la cabana d'uns 4 metres quadrats de superfície i 1,5 metres d'alçada cobert amb volta de canó on dormia el pagès. A l'interior de la cabana hi trobem la menjadora de l'animal de càrrega, la llar de foc i uns petits nínxos a mitja altura a les parets laterals amb la funció d'armaris.

Prop de la cabana hi trobem l'aljub, un forat cavat a la roca cobert amb una construcció de pedra seca generalment en falsa cúpula, amb una porta per poder accedir al seu interior. En aquesta construcció s'emmagatzemava l'aigua de pluja per al consum del pagès i del seu animal de càrrega. Aquesta funció també la feien les basses i les cogulles.

En l'actualitat estem duent a terme un inventari d'aquestes construccions al terme de Torrebesses amb un equip de la Universitat de Lleida coordinat per Ignasi Aldomà. Voldríem aprofitar per agrair la col·laboració que hem trobat en la gent d'aquesta població la qual cosa ens ha permès localitzar les construccions del terme.

ORQUESTRES DE TORREBESSES

Estem preparant un article sobre les nostres orquestres; si hi voleu participar envieu-nos fotos, targetes o bé vivències que vulgueu compartir. Poseu-vos en contacte a elbollodetorrebesses@hotmail.com o bé parlant amb qualsevol dels redactors. Esperem la vostra col·laboració!!!

festa major

Com cada any l'agost ens porta la nostra Festa Major d'estiu, que tots celebrem amb una gran dosi de ganes de passar-nos-ho bé. Aquesta any, tot i la intenció del temps de fer-nos la guitza, la Festa Major ha aplegat gent d'arreu i ha comptat amb els actes següents:

Dimecres, 5 d'Agost

Concurs de dibuix

La vint-i-sisena edició d'aquest concurs va aplegar a la plaça del carrer el Toll una trentena de nens i nenes que posaren tota les seves traça a l'hora de fer imatges al voltant de la pedra seca i Casa Gort, que com cada any promociona l'activitat.

Els participants en acabar l'activitat berenaren coca i xocolata.

Esbombada de Festa Major

Aquest any es va incloure un particular i original pregó de festes per tal d'inaugurar la nostra festa. El nostre torrebessí més mediàtic ens va obsequiar amb una esbombada en vers que tot seguit podreu llegir si no hi vàreu ser. Des del Bolló, gràcies Albert.

Sopar de colles i música del Grup de Jovent

Per seguir amb les tradicions, el ja popular sopar de colles que aplega gent que es retroba i que s'ajunta per gaudir d'una estona de xauxa i distracció i continuant amb la música del flamant nou equip de música recent adquirit pel jovent del poble fins la matinada.

Dijous, 6 d'Agost

Missa a l'ermita Sant roc i Sardinada

La tradició mana i el primer dia de Festa Major, s'ha de retre homenatge al Sant de la Nostra Ermita i donar de menjar aquells qui són devots i els qui no ho són; els que han dormit tota la nit i aquells qui encara estan desperts des de la vigília. Tots, grans i petits mengen sardines i llonganisses que preparen els membres de la penya Encara Belluga.

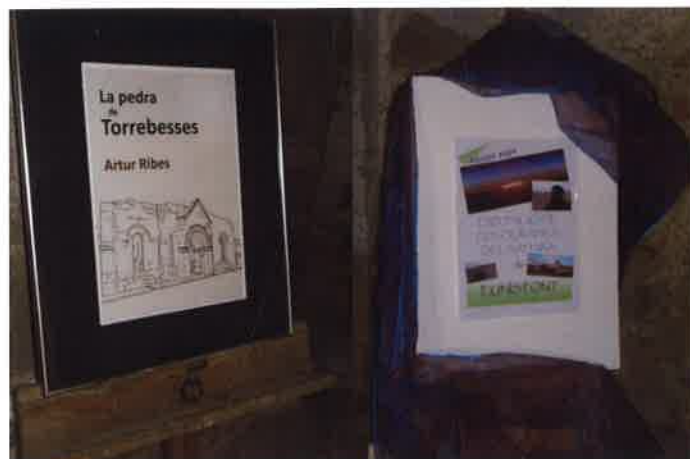
Festa de l'escuma

A càrrec dels bombers de la Granadella se celebra un estona de gresca d'ampolles de sabó i un munt d'escuma.

Exposicions

El dia del patró donà el tret de sortida a les diferents exposicions que s'organitzaren al Castell, a les Escoles i a l'Ajuntament. Aquestes tingueren les seves portes obertes durant dijous, dissabte i diumenge de festa major.

Els autors de les obres exposades són dos joves artistes del nostre poble, l'Artur Ribes amb els seus dibuixos reflex dels diferents espais del nostre municipi i l'Eunís Font, que exposà una sèrie d'imatges fruit del seu viatge al Sàhara.

Exposicions d'Artur Ribes i Eunís Font

Exposició de dones artesanes i restauradores

Les dones de Torrebesses artesanes i restauradores feren gala de les seves creacions i mobiliari recuperat.

A l'Ajuntament poguérem gaudir d'una mostra de càmeres fotogràfiques de finals del S. XIX i S. XX. També dels dibuixos presentats en el concurs de Cartells de Festa Major d'enguany, que foren nou.

Divendres, 7 d'Agost

Guerra d'aigua

Un altra de les novetats d'aquesta Festa Major ha estat l'organització d'una macroguerra d'aigua pels carrers del casc antic de la vila. La Guerra de sexes, ja que els equips eren el masculí i el femení, tingué nom propi "l'Assalt al Castell". La pugna consistia a protegir la samarreta del rei i de la reina escollits de cada equip perquè no els toqués l'aigua. Guanyava l'equip del monarca amb la camisa menys mullada. Els reis foren en Juan Marc Jornet i la Raquel Farré. En aquesta primera i esperem que no última edició guanyaren els homes. Segons declaracions de les dones, "la venjança és un plat que es serveix molt fred".

Teatre

Aquesta festa ens dugué la sorpresa i el debut del grup de teatre infantil juvenil representant l'obra "Gustos Nous" de Mario Urrea. L'obra tingué una bona rebuda, es representà als baixos de l'Ajuntament, que eren plens de gom a gom.

Dissabte, 8 d'Agost

Futbol sala

Com ja és tradició es van fer els dos partits que cada any desperten furor al poble. Els que estan casats, aparellats, afillats i les qui s'han promés amor etern, les que tenen company i les que són mares demostraren les seves dots portant la pilota als peus. Les guanyadores i els guanyadors foren les solteres i els solters.

Diumenge, 9 d'Agost

Homenatge a la Gent Gran

L'ajuntament obsequià la gent més gran del nostre poble amb un refrigeri i un moneder per cada assistent per tal de celebrar que els anys passen i que totes i tots tenen el valor de l'experiència.

Entrega de premis

Per tal de premiar i animar que continuïn participant en el concurs i actes que s'organitzaren per la Festa Major, es féu l'entrega d'obsequis.

Cartells de Festa Major: Guanyador Noel Piñol Llurba.

Concurs de dibuix Casa Gort: Es va decidir fer tres categories.

La primera categoria (5 anys) se l'emporta l'Eloi Huguet.

La segona categoria (7-8 anys) se l'endugué en Noel Piñol.

En la tercera categoria (9-11 anys): el primer premi és per Eudald Salvador, el segon és per Àlex Mor. Pel gran volum de dibuixos i per la seva qualitat el jurat va decidir atorgar dos tercers premis a l'Ainhoa Roger i l'Isidre Gort.

Xaranga i fi de festa

Per tal de cloure la Festa Major, el grup de xaranga Pararapapa, pararapaxim acompanyat pels més valents i aquelles persones que aguantaren fins al final per remullar-se van recórrer els carrers del nostre poble. Abans d'això l'Ajuntament obsequià amb coca i xocolata tots els assistents

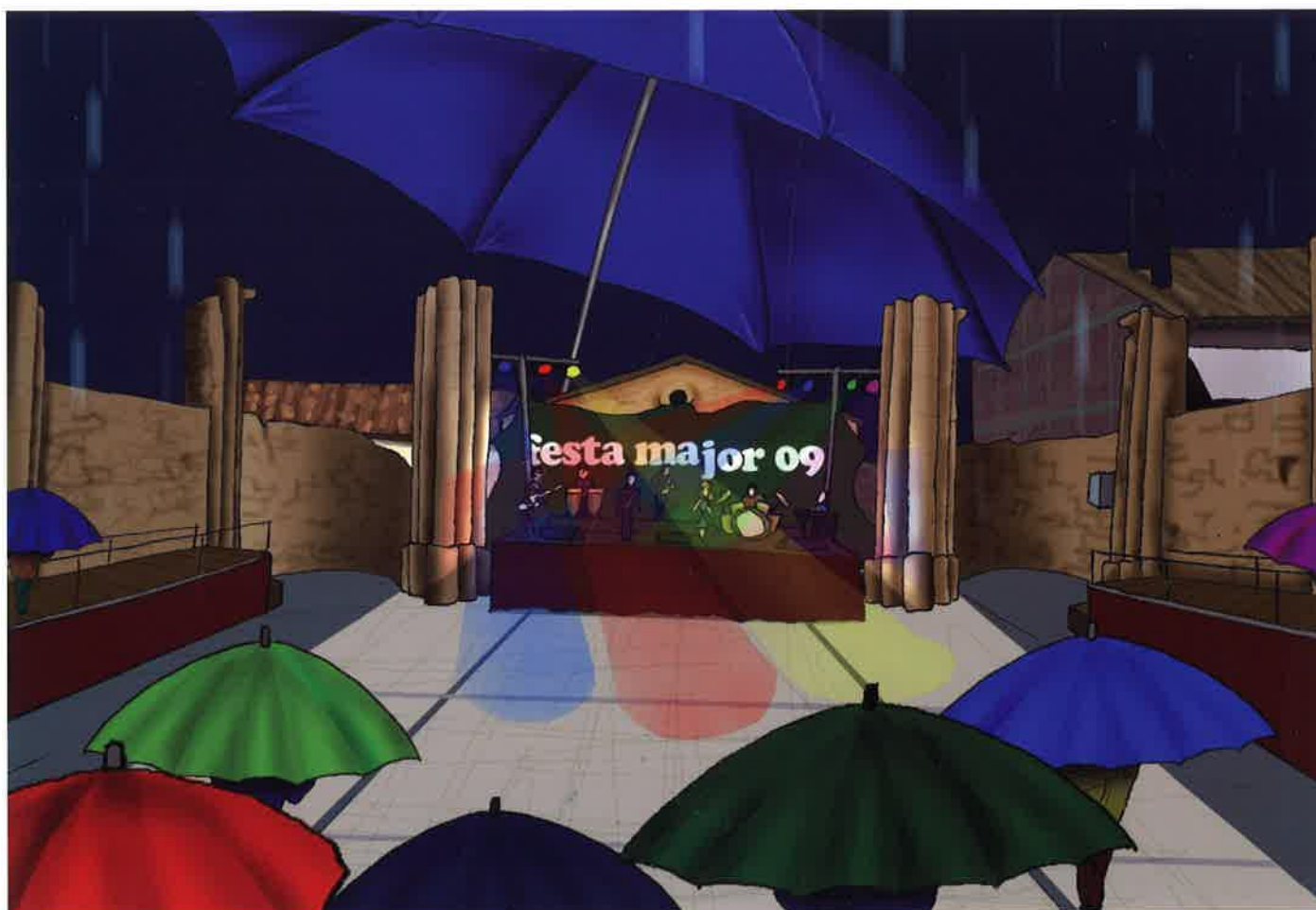
Dilluns, 10 d'Agost

Demostració de natació i lliurament de diplomes

Per tal de cloure el primer mes de curs de natació, es féu la demostració de totes les habilitats que havien adquirit les nenes i els nens en aquest període temps. En l'acte hi assistiren els pares i mares i també el consistori municipal que féu entrega dels diplomes d'aprofitament i un petit obsequi.

Sopar de germanor i escala hi-fi

Per finalitzar la Festa Major es feu el sopar de germanor de tota la gent del poble i en acabar, l'escala hi-fi, espai on la joventut del poble demostrà les seves dots musicals i artístiques.

Dedicarem aquest tercer article de l'hemeroteca al diari Acràcia, òrgan d'expressió de les organitzacions CNT i FAI a Lleida, escrit en castellà. Hem trobat fins a 4 referències del poble de Torrebesses en aquesta publicació. 3 fan referència a qüestions relacionades amb l'ordre públic, on es parla de l'enviament de comissaris polítics al poble i en una ocasió de detenció de persones, sense donar-ne més detalls.

La 4ª notícia és la que veieu a la imatge. Exactament no és una notícia, sinó una crida a les Joventuts llibertàries de diferents pobles del Segrià (entre ells Torrebesses) a posar-se en contacte amb la seu de Lleida per tal de formar un comitè comarcal. La crida és del 15 de febrer del 1937, és a dir, 3 mesos abans del fets del Maig del '37 on s'enfrontaren a Barcelona diferents forces d'esquerra en ple debat sobre el futur de la revolució a la nostra terra.

uno u otro partido, no son tolerables para nadie. El que intente ejercer la hegemonía sobre la revolución, habrá de atenerse a las consecuencias que ello pueda reportar.

Juventudes Libertarias de Lérida

F. A. I.

A todas las Juventudes Libertarias de la Comarca del Segrià

Comaradas: Siendo de necesidad el estructurar normalmente nuestro movimiento juvenil, este Secretariado os invita a que transmitáis lo más rápidamente posible vuestras respectivas direcciones a fin de hacer un recuento global de efectivos y proceder rápidamente a la celebración de un pleno del que debe salir nombrado el Comité Comarcal del Segrià.

A tal efecto son llamados a responder a este requerimiento los pueblos que seguidamente se consignan: Almenar, Aiguale, Alcoleter, Alcarraz, Albatarrech, Alfés, Aspa, Alcanó, Almatret, Almacellas, Arter de Lérida, Aylasa, Benavent de Segrià, Bell-lloch, Corbint, Alamis, Fondarella, Golmés, Giménez, La Portella, Giransa de Eswarpe, Llardecans, Montagut, Mollerusa, Miralcamp, Montoliu de Lérida, Masalucel, Mayals, Folguera de Lérida, Roselló Maynat, Sidamunt, Sosa, Sudanel, Suiñer, Sarroca, Serós, Torrefarrera, Torreserona, Torres de Segrià, Torrebesses, Vilanova de la Barca, Vilanova de Alpirat, Vilanova de Segrià.

Nuestra dirección es: Plaza Nueva, 6, teléfono 1328, de siete a ocho de la tarde. Teléfono 1324 durante todo el día, a excepción de la hora indicada para el otro teléfono.

Los pueblos que no tengan constituidas las Juventudes, pueden también comunicar, explicando su situación.

Sin nada más por hoy y esperando de vuestra diligencia en contestar, quedamos vuestros y de la causa.

EL SECRETARIADO.

Lérida, 15 de febrero de 1937.

L'article

La Diada Nacional de Catalunya. Fins ara coneixiem o recordàvem l'11 de setembre nostre. Aquesta gran celebració que torrebessins i torrebessines celebràvem anualment amb més o menys goig. El nostre 11 de setembre no és l'únic que hauríem de recordar. Aquest any, l'he viscut fora de casa, de Torrebesses. Un 11 de setembre diferent, però sobretot sorprenent.

L'11 de setembre de 1973 Xile va viure el cop d'estat. Pinochet va derrotar el govern de Salvador Allende, que estava a la presidència de la república des de 1970. D'aquesta manera, el govern que conduïa al país cap al socialisme va acabar aquest dia amb la presa del poder per part del nou govern dictatorial.

La història ens diu que aquella nit es visqué el següent:

"A las 9.55, los tanques del general Palacios ingresaron en el perímetro de la Moneda. Francotiradores apostados en los edificios aledaños los trataron de repeler y se inició una balacera. A las 10:15, a través de radio Magalla-

L'11 de setembre a Xile

nes —la única pro gobierno que aún no era silenciada— Allende emitió su último mensaje a la Nación. A las 10:30, los tanques abrieron fuego contra la Moneda. Los siguieron las tanquetas y la infantería, fuego que fue respondido por los miembros del GAP y los francotiradores apostados en los edificios aledaños. Carvajal se comunicó nuevamente con Pinochet, informándole de la intención de parlamentar. Pinochet exigió una «rendición incon-

dicional». A las 11:52, los cazabombarderos Hawker Hunter iniciaron su ataque a la Moneda, disparando en cuatro oportunidades sus cohetes sobre la casa de Gobierno: el daño causado es devastador. Otros dos aviones bombardearon la residencia presidencial de Tomás Moro, a la sazón defendida por los miembros del GAP que no alcanzaron a llegar con Allende. El ataque al Palacio de Gobierno prosiguió con el uso de gases lacrimóge-

nos, pero al ver que la Moneda todavía se negaba a rendirse, el general Palacios decidió tomarla y envió a un grupo de soldados a derribar la puerta del Palacio. Son las 14:30 de la tarde.

Allende decidió rendirse y depone las armas. Entonces —según el testimonio de uno de sus doctores, Patricio Gijón, que regresó para llevarse su mascarilla antigás—, con el fusil AK-47, se suicidó disparándose en la barbilla, explotando la bóveda craneana y muriendo instantáneamente. Palacios entró en el Salón Independencia y se encontró con Allende y el doctor Girón. Reconoció al presidente por su macizo reloj Galga Coude. Llamó al oficial de radio y entregó su escueto informe: «Misión cumplida. Moneda tomada, presidente muerto.» (wikipedia)

El que més impacta de la celebració d'aquest dia són les grans accions de repudi d'un nou aniversari del Cop d'Estat. La nit va estar protagonitzada per violentes protestes, la por es podia respirar des de bon matí. Tot era avisos governamentals i des dels mit-

jans de comunicació que aquest dia era millor no sortir al carrer. A partir de les 9 de la nit gairebé no hi havia vida en una ciutat que no para en les 24 hores. Les botigues tancades, els autobusos buits, la gent reclosa a les seves cases; i tot i això, la diada es va cobrar 3 morts.

Les accions començaren sobre les 7 de la tarda, quan un nombrós grup de persones va partir des de la Universitat de Xile fins a l'estadi Víctor Jara. Aquest estadi porta el nom del músic que, com moltes altres persones, van ser recloses i assassinades pel règim dictatorial de Pinochet. Durant la marxa no es paraven de sentir consignes com aquesta: "Compañero Salvador Allende, presente! Compañero Miguel Enrique, presente! Compañero Víctor Jara, presente! Ahora y siempre, ahora y siempre, hasta la victoria siempre!".

La manifestació no estava permesa i es van viure moments de tensió. Paral·lelament, a l'Estadi Nacional, un altre centre de tortura es van encendre milers d'espelmes per recordar les vícti-

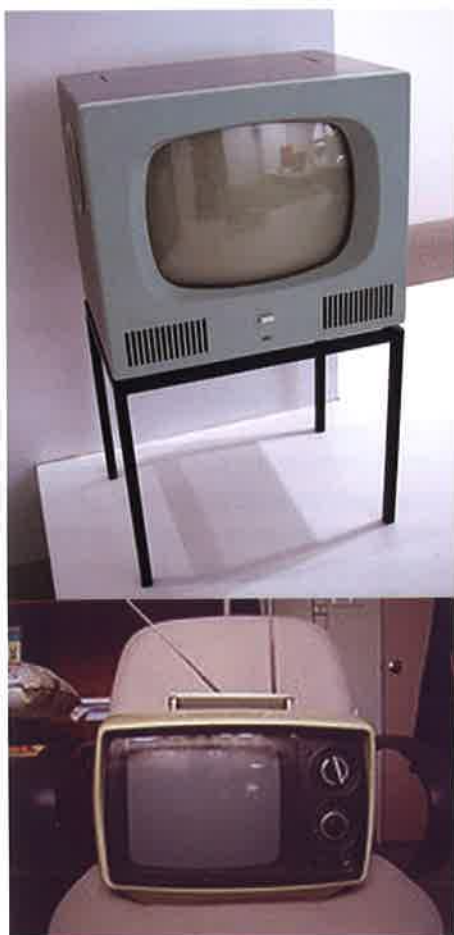
mes del govern militar; i centenars de fogueres van cremar tota la nit a diversos llocs i barris de la ciutat.

A més a més, durant tot el dia es van celebrar actes oficials, impulsats molts pels candidats a les eleccions presidencials d'aquest any. Fins i tot es va manejar la idea d'establir el toc de queda. Així doncs, l'11 de setembre d'aquest any l'he viscut amb un cert temor, sense celebració. He viscut les recances d'un poble que es nega a celebrar un nou aniversari d'aquella fatídica nit en que es visqué el cop d'estat que els conduí a viure sota la dictadura de Pinochet fins al 1988.

la mediàtica d'aquest número és:
Aida Flix a *Contigo* de Sergio Rivero

has sortit algun cop a la TV o als diaris?
envia'ns la teva foto a :
elbollodetorrebeses@hotmail.com

La primera televisió

Durant aquest número hem intentat treure un efemèride que a tots i totes ens és molt propera, ja que cada dia tothom una estona o altra engeguem aquesta caixa tonta per entretenir-nos, informar-nos, etc. Hem buscat quina fou la primera televisió en blanc i negre que tinguérem al poble. Els agraciats foren la família de casa Gargori, concretament la compraren l'any 1957 i la primera tele en color la comprà possiblement en Ventura Ibars l'any 1976.

VOLS ANUNCIAR-TE AL
El bolló **?**

A PARTIR DEL PROPER NÚMERO
JA HO POTS FER!

Envia un mail al nostre correu
i ens posarem en contacte amb tu.
elbollodetorrebeses@hotmail.com

horaris

Ajuntament:

dll-dv: 11.30-13.00

Farmàcia:

dll-dv mati: 10.30-11.30

tarda: 18.00-19.00

Metge:

dll-dv: 9.00 / dj: 12.00

Perruqueria:

dll-dv tarda

ds: tot el dia

Marina Pifarré

(assessora jurídica)

dm: 18.00-21.00

Treballador/a social:

consultar horaris a l'Ajuntament

penya barcelonista

El passat mes de juny, un grup d'aficionats/des culers del nostre poble ens vam reunir amb ganes d'engegar un nou projecte que ens permetés continuar passant-nos-ho bé entorn al Barça i sentint els colors blau i grana: la creació d'una penya.

El primer pas va ser penjar un llistat on apuntar-se als establiments de Torrebesses, per tal de veure quantes persones podien estar interessades a associar-se. La resposta fou sorprenent: en un poble on no arribem als 300 habitants, ens vam inscriure més de 80 persones.

Seguidament, es va organitzar una assemblea amb les persones interessades per tal d'explicar els objectius de la penya, els beneficis de ser-ne soci/sòcia, definir quines serien les primeres accions a realitzar i constituir una junta provisional. Finalment, aquesta junta està formada per:

President: Josep Mª Vilà Piqué

Secretari: David González Monclús

Tresorer: Joan Marc Jornet Curcó

Vocal: Josep Francesc Mor Guiu

Vocal: Albert Vilà Casol

L'escut de la penya barcelonista de Torrebesses

Abans de marxar cap al Camp Nou

El primer acte organitzat per la Penya Barcelonista de Torrebesses fou assistir al XLIV Trofeu Joan Gamper on s'enfrontaren el F.C. Barcelona amb el Manchester City. Una trentena de penyistes vam assistir al partit, així com a les diferents actuacions musicals, concursos i altres activitats que es realitzen en aquesta jornada.

Actualment, la penya treballa en la redacció dels estatuts i la legalització de l'entitat. També s'està treballant en l'edició de carnets per a totes les persones associades (actualment prop d'un centenar) i en l'adquisició de carnets de soci del FC Barcelona. Aquest fet permetrà poder comprar entrades per veure el Barça al Camp Nou amb un 20% de descompte, així com entrar en el sorteig d'entrades de finals.

Si esteu interessats/des a fer-vos socis/es de la PB de Torrebesses, només us heu de posar en contacte amb qualsevol membre de la junta; les dades necessàries són el nom, cognoms i DNI. El cost anual d'associar-se és de 20€.

Si teniu qualsevol dubte, ens podeu escriure a la següent adreça de correu electrònic:

pbtorbesses@hotmail.es

Cansaladeria Productes propis: Llonganissa, botifarra,
MONTSE hamburgueses, canelons i pollastre a l'ast

c/ Sant Pau, 10 Torrebesses tlf. 973126201

Troba les 7 diferències i envia un correu a la nostra adreça electrònica!
elbollodetorrebeses@hotmail.com

*Impuls al territori
Impuls a th territori*

Resposta al passatemps anterior: **Canalera de Cal Conesa (carrer Portal)**
Els més ràpids: **Àngels López i alguns veïns**
Josep Francisco Mor